

Afgørelser – Reg. nr.: 00243.00

Fredningen vedrører: Munkemølle

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   05-05-1930

Fredningsnævnet   11-10-1929

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

REG. NR. 243

Reg.nr.
503-5-2

FREDEDE AREALER

Kommune: Bov
Gråsten

Ejerlav: Hokkerup
Bækken

Matr.nr.: 31,125,137 m.fl.
1,15,72 m.fl.

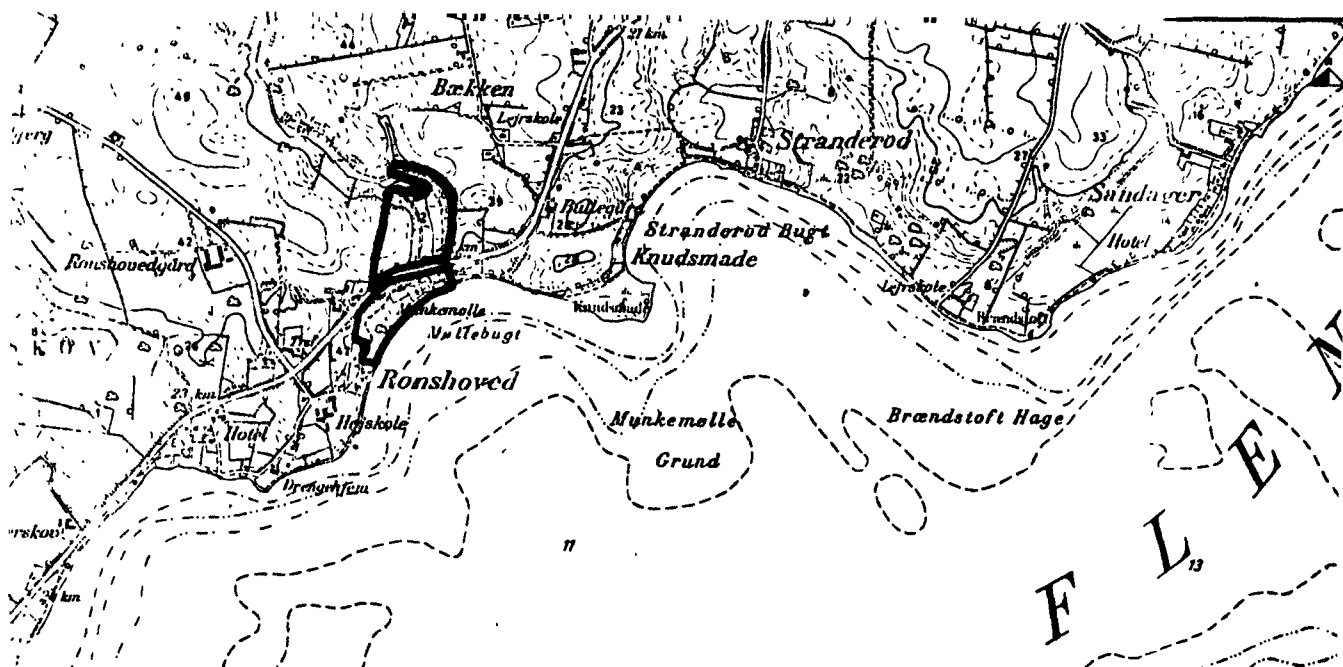
Lokalitet: Munkemølle-Slugten i Bækken, Hokkerup

J.nr.:

F.N. j.nr.:

O.F.N.j.nr.: 106/30

F.P.U.j.nr.: 540-90-38-72

Reproduceret af Sønderjyllands Amtsråd med tilladelse (A400/76) af Geodætisk Institut.

Kort nr.: 1211 I SV

Skala: 1:25.000

Bekendtgjort:

Sagsrejser:

Fredningsnævnets kendelsesdato: 11. oktober 1929

Kort udarbejdet dato: 23.3.1977

Overfredn.nævnets kendelsesdato: 5. maj 1930

Kort revideret dato:

Arealstørrelse: 11.4704 ha

Kort revideret dato:

Interessezone: I (landområde af største interesse)

Ejerforhold: Private

Formål: Bevare det eksisterende landskab.

Påtaleret: Fredningsnævn, Overfredningsnævn.

Diverse:

Indhold:

Arealet skal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse. Det må ikke afdrives og ikke forringes ved bebyggelse, ved hugst i den på arealet stående beplantning eller på nogensomhelst anden måde.

Fredningsnævnets samtykke kræves til enhver forandring, dog må hugst i beplantningen finde sted efter anvisning af den tilsynsførende skovrider for Aabenraa amt.

Fredningen skal ikke være til hinder for at ejeren på parcel 85, matr. nr. 15 Bækken må grave sand i skrænten.

U D S K R I F T

af

Overfredningsnævnets Forhandlings- og Kendelsesprotokol.

Aar 1930 den 5. Maj afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af den skriftlige Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen angaaende Fredning af de Partikulier Laurits Chr. Lauridsen og Savværksejer Peder Nikolaj Anton Hansen tilhørende Ejendomme ved den ved Flensborg Fjord beliggende Munkemølle.

De af Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådskreds i denne Sag afsagte Kendelser er forelagt Overfredningsnævnet i Medfør af Naturfredningslovens § 16.

Da Overfredningsnævnet efter det foreliggende kan tiltræde de i de afsagte Kendelser fremsatte Betragtninger, vil disse være at stadfæste i Henhold til de i dem anførte Grunde.

T h i b e s t e m m e s :

De af Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådskreds den 11. Oktober 1929 afsagte Kendelser stadfæstes.

FREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrads-kreds.

Aar 1929, Fredagen den 11. Oktober Kl. 11 $\frac{3}{4}$ Fm. samledes Fredningsnævnet for Aabenraa Amt paa Dommerkontoret i Aabenraa.

Tilstede var Formanden og fhv. Minister H.P.Hanssen.

Foretoges: Sag angaaende Fredning af Terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Fredningsnævnet var tiltraadt af Holebøl Sogns Repræsentant, Gaardejer Asmus N. Hansen, Holebøl.

Det bemærkes, at Spørgsmaalet om Fredningen er optaget til Kendelse i Møde paa Ejendommen den 14. September d.A., og at de paa-gældende Ejendomes Ejere, Savværksejer Hansen og Rentier Lauridsen, begge har frafaldet Kald og Varsel med Hensyn til Mødet i Dag.

I Møder den 21. Juni 1928, 22. Juni og 14. September 1929 har Fredningsnævnet for Aabenraa Amt forhandlet med Ejere og Pant-havere angaaende Fredning af Terræn, beliggende ved Flensborg Fjord, Munke Mølle kaldet.

Det Terræn, om hvis Fredning der er Tale, ejes af 2 Ejere og er nærmere betegnet i Tingbogen saaledes:

Tingbogen Hokkerup Bind IV, Blad 104, Art. No. 137, Hokkerup, Areal 473 m²,

Parcel 220/40 etc. 166/95, Bækken Bd. I, Bl. 2, Art. No. 31, Hokkerup Areal, 1,24,53 ha,

tilhørende Ejer: Partikulier Lauritz Kristian Lauridsen.

Tingbogen Parcel 85, af Art. No. 15, Bækken, Bækken Bl. I, Bl. 1,
Areal 0,49,33 ha.

Parcel 87,88,163/94, 165/95, 164/96, af Artikel 72, Bækken,
Bækken Bind III, Bl. 67, Areal 2,90,87 ha.

- Parcel 39, 222/40 af Art. No. 125, Hokkerup, Bækken Bind II
Blad 67, Areal 1,84,16 ha,
tilhørende Ejer: Savværksejer Peter Nicolai Anton Hansen.

Arealet omfatter Bæk - Slugten med en Del af Mølledammen og
Skrænterne paa begge Sider, henholdsvis Øst og Vest.

Fredningsnævnet, der har været stemt for Fredningens Gennemfø-
relse, saafremt denne kunde ske uden større Erstatninger, har med Til-
slutning af Panthaverne i Savværksejer Hansens Ejendom opnaaet Enighed
med de paagældende Ejere angaaende Fredningens Omfang og den Erstatning
der skal ydes herfor, samt til hvem Erstatningen vil være at udbetale.

Det bemærkes, at Partikulier Lauridsens Ejendom er gældfri,
medens der paa Savværksejer Hansens Ejendom hviler følgende Forplig-
telser:

1. 14.000 Kr. til Grundejerkreditforeningen og
2. 15.000 - Skadesløsbrev til A/S Graasten Bank, Graasten.

Paa Grundlag af de herom opnaaede Overenskomster afsiger
Nævnet herefter følgende

K e n d e l s e :

Bestemmelser
Savværksejer Peter Nicolaj Anton Hansens ovennævnte Ejendom
belægges med Fredningsservitut gaaende ud paa, at denne skal forblive
henliggende i sin nuværende Skikkelse og saaledes, at det fredede Are-
al ikke maa afdrives og ikke maa forringes ved Bebyggelse, ved Hugst
i den paa Arealet staaende Beplantning eller paa nogen som helst anden
Maade. Nævnets Samtykke udkræves til enhver Forandring i Arealet, dog
maa Hugst i Beplantningen finde Sted efter Anvisning af den tilsyns-
førende Skovrider for Aabenraa Amt.

Nærværende Fredningsforpligtelse skal dog ikke være til Hin-
der for, at Ejeren, men alene paa Parcel No. 85, graver radioaktivt
Sand i den paa Parcellen beliggende Skrænt. Det bemærkes, at der paa
denne Parcel hviler Fredskovsforpligtelse, og at Ejeren med Hensyn til
Gravning m.v. i Skrænten paa Parcellen henvises til at ordne med
vedkommende myndighed.

I Erstatning for den ved Fredningen skete Indskrænkning af
Ejerens Dispositionsret over Ejendommen tilkendes der ham en Erstat-
ning, stor 700 Kr., der indbetales til 2. Prioritetshaveren, Graa-
sten Bank, Graasten, til Afgang paa Ejerenes Gæld til Banken.

Chr. Andersen

H.P.Hanssen

Asmus N. Hansen

FREDNINGSNÆVNET >

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådskreds.

Aar 1929, Fredagen den 11. Oktober Kl. 11 $\frac{1}{4}$ Fm. samledes Fredningsnævnet for Aabenraa Amt paa Dommerkantoret i Aabenraa.

Tilstede var Formanden og forhenværende Minister H.P.Hansen.

Foretoges:

Sag angaaende Fredning af Terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

.....

Paa Grundlag af de herom opnaaede Overenskomster afsiger Nævnet herefter følgende

K e n d e l s e :

Bestemmelser

Rentier Laurids Kristian Lauridsens ovennævnte Ejendom belægges med Fredningsservitut gaaende ud paa, at denne skal forblive henliggende i sin nuværende Skikkelse og saaledes, at det fredede Areal ikke maa afdrives og ikke maa forringes ved Bebyggelse ved Hugst i den paa Arealet staaende Beplantning eller paa nogensomhelst anden Maade. Nævnets Samtykke udkræves til enhver Forandring i Arealet, dog maa Hugst i Beplantningen finde Sted efter Anvisning af den tilsynsførende Skovrider for Aabenraa Amt.

I Erstatning for den ved Fredningen skete Indskrænkning i Ejerens Dispositionsret over Ejendommen tilkendes der ham en Erstatning stor 290 Kr., hvorved bemærkes, at Ejeren til Dels af Fredningshensyn har erhvervet et Grundstykke, stort 473 m² af Ejendommen Bækken Bind III, Bl. 67, Art. No. 137, Hokkerup, Parcel 221/4, Kortblad 9, Hokkerup, for en Købesum med Omkostninger af 290 Kr., og at Nævnet anser Erstatningens Størrelse for rimelig.

Erstatningen tilfalder Ejeren, hvis Ejendommen er ubehæftet.

Chr. Andersen

H.P.Hanssen

Asmus N. Hansen

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 00243.00

Dispensationer i perioden: 03-06-1983 - 28-03-2006

Modtaget i fredningsstyrelsen

- 6 JUNI 1983

Naturfredningsnævnet for Sønderjyllands
amts sydlige fredningskreds
Dommerkontoret i Tønder
Nørregade 31 - 6270 Tønder - Telf 04 - 72 22 05

År 1983 den 3. juni foretog retsassessor Iversen følgende sag på
Dommerkontoret i Tønder.

J.nr. 84/83

Opstilling af en vandturbine ved
udløbet af Munkemøllesøen, matr. nr
1 og 88 Gråsten Kommune, tilhørende
Miljøministeriet.

§ 46 - strandbeskyttelseslinie og
Overfredningsnævnets kendelse af
5. maj 1930.

Der fremlagdes skrivelse af 10. maj 1983 med bilag fra Sønderjyllands
Amtsråd (j.nr. 8-70-52-1-513-20/83).

Af sagens oplysninger fremgår bl.a.,

at Bent Bartholdy, Munkemøllevej 4, Rønshoved, af Gråsten Skovdistrikt
som ejer af ovennævnte ejendomme har fået tilladelse til at opstille
en vandturbine til elkraftproduktion ved Munkemøllesøens udløb,
at Munkemøllesøen og det omkringliggende areal er fredet ved overfrednings-
nævnets kendelse af 5. maj 1930, hvorefter området "skal forblive hen-
liggende i dets nuværende skikkelse", samt er omfattet af strandbeskyttel-
seslinien, og
at fredningsafdelingen indstiller, at den fornødne tilladelse meddeles på
betingelse af, at tilladelsen begrænses til 5 år med mulighed for for-
længelse, at turbinen fjernes, såfremt den ikke længere er i drift, at
alle elledninger kablet lægges, at der ikke graves i dæmningen, at der ikke
opstilles hegn eller andet, der hindrer offentlighedens færdsel ved søens
udløb, at søens nuværende flodmål ikke ændres, og at alle ændringer ved
vandløbets udløb udføres i samarbejde med fredningsafdelingen.

Efter det oplyste finder et enigt fredningsnævn, at der foreligger
ønske særlige forhold, og at det ansøgte ikke vil komme i strid med fred-
ningsformål, hvorfor der i medfør af naturfredningslovens § 46 og § 34,
jfr. cirkulæreskrivelse nr. 239 af 15. december 1978, meddeles tilladelse
til den ansøgte vandturbine, foreløbig begrænset til 5 år med udløb pr.
1. juli 1988 og iøvrigt på de af fredningsafdelingen ovenfor anførte betin-
gelser.

Det bemærkes, at opstilling af vandturbinen tillige kræver landvæsen-
nævnets godkendelse i henhold til vandløbsloven.

O. Iversen

suppl.

/hc

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for
Overfredningsnævnet, Amaliegade 13, 1256 København K. af an-
søgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klage-
fristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for
Overfredningsnævnet, kan dispensationen udnyttes.

8 JUL 1988

Den 07.07.88 foretog formanden, dommer S.A.Koustrup, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 73/88
jfr. 84/83

Ansøgning fra Steen Ruwald
om forlængelse af tilladelsen
til at have opstillet en el-
turbine ved Munkemøllendammen,
matr.nr. 1 og 88 Gråsten,
Gråsten kommune.

- § 46 - strand -

- § 34 - fredningskendelse -

Den 3. juni 1983 meddelte nævnet dispensation for et tidsrum på 5 år, d.v.s. indtil den 1. juli 1988 til at opstille en vandturbine ved udløbet af Munkemøllesøen.

Tilladelsen blev meddelt på betingelse af

- at turbinen fjernes, såfremt den ikke længere er i drift,
- at alle el-ledninger kabellægges,
- at der ikke graves i dæmninger,
- at der ikke opstilles hegn eller andet, der hindrer offentlighedens færdsel ved søens udløb,
- at søens nuværende flodmål ikke ændres, og
- at alle ændringer ved vandløbets udløb udføres i samarbejde med fredningsafdelingen.

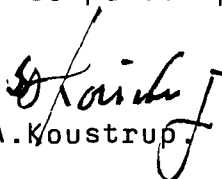
Der søges nu om forlængelse af tilladelsen, idet det er oplyst, at ansøgeren har fået forlænget overenskomsten om opstilling med Gråsten Statsskovdistrikt.

S/8-83

Det fremgår af sagen, at turbinen kører som planlagt, og at den synes at have en gunstig virkning på Munkemølle bugtens plante- og dyreliv p.g.a. den kraftige iltning i vandet.

Amtsrådet har indstillet ansøgningen til godkendelse.

Nævnet meddeler herved tilladelse til en forlængelse af opstillingen til den 1. juli 1993 på de oprindeligt meddelte vilkår.

S.A. Koustrup.

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indannes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af ansøgeren og forskellige myndigheder.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS
AMTS sydlige fredningskreds,
Dommerkontoret, Nørregade 31,
6279 Tønder. - Telf. 74 72 22 05.

Den 13. marts 1992 foretog formanden, dommer S.A.Koustrup, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 7/92
jfr. 84/83

Ansøgning om forlængelse af tilladelse til at have en elturbin ved udløbet af Munkemøllensøen.

§ 34 og § 46

Der fremlagdes skrivelse af 1. marts 1992 fra ejeren, Steen Ruwald, samt udtalelse af 9. marts 1992 fra amtskommunens naturafdeling, j.nr. 8-70-53-1-513-3-92.

Det fremgår af sagen, at nævnets hidtidige dispensation løber til den 1. juni 1993, men at Skov- og Naturstyrelsens tilladelse udløber den 31. marts 1992. For at få de to tilladelse til at stemme overens, ønskes nævnets tilladelse allerede forlænget nu.

Det fremgår endvidere af sagen, at Skov- og Naturstyrelsen har erklæret at være sindet at meddele en forlængelse, såfremt nævnet ingen indvendinger har.

Formanden bemærker, at amtskommunens naturafdeling har erklæret, at afdelingen ikke vil modsætte sig en 5-årig forlængelse af tilladelsen.

Nævnets afgørelse:

12-18-0001

52

Fredningsnævnet meddeler herved i medfør af naturfredningslovens § 34 samt på amtskommunens vegne efter naturfredningslovens § 46 tilladelse til på tidligere fastsatte vilkår at bibeholde den opstillede vandturbine ved udløbet af Munkemøllensøen indtil 1. april 1997.

S.A. Koustrup

/ha

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af ansøgeren og forskellige myndigheder.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT
 Dommerkontoret, Nørregade 31,
 6270 Tønder. - Telf. 74 72 22 05.

Modtaget i
 Skov- og Naturstyrelsen
 19 MAJ 1993

Den 12. maj 1993 afholdt Fredningsnævnet for Sønderjyllands amt møde på Fjordvejen ved Munkemølle med formanden, dommer S.A. Koustrup, det amtsrådsvalgte medlem, Th. Lauritsen, Stubbum, Haderslev, og det kommunalvalgte medlem Th. Gorresen, Padborg.

Der foretoges:

J.nr. 19/93   Ansøgning fra Helge Laursen, Fjordvejen 107a, Kruså om igen at få udsigt over Flensborg Fjord ved at fælde træer og buske på matr.nr. 31 Hokkerup, Holbøl i Bov kommune.

§ 50 - Munkemøllefredningen -

For Sønderjyllands amt mødte Dorte Pedersen og Peter Blenner.

For Bov kommune mødte Jeppe Jørgensen.

For Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite mødte Thomas Dohn.

For Aabenraa Statsskovdistrikt mødte Jørn Steenberg.

Helge Laursen, Steen Ruwald og Ruwald senior var mødt og påviste de arealer på Steen Ruwalds grund, hvor det kunne komme på tale at fælde træer for at forbedre udsigten fra Helge Laursens ejendom matr.nr. 232 Hokkerup, Holbøl.

Helge Laursen ønskede primært at skaffe udsigt fra sit hus ved

ad
 Miljøministeriet
 Skov- og Naturstyrelsen
 J.nr. SN 1211/8-0001
 Akt nr 61

ØH.

ØH
 1H

fældning i et område, der oprindeligt havde været en eng, men som nu er helt tilgroet

Efter gennemgang af de foreliggende dokumenter og efter en besigtigelse kunne de øvrige deltagere i mødet ikke acceptere Helge Laursens ønske om fældning af træer på det areal, parcel nr. 377/45, som oprindeligt har været eng, men nu er skovbevokset.

Der var derimod enighed om overfor nævnet at anbefale, at der skete en uddynding af et fredskovsareal overfor Helge Laursens hus på parcel 596/40.

Jørn Steenberg ville på skovdistriktets vegne ikke modsætte sig dette.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet henstiller til Sønderjyllands amt at udføre rydningsarbejde på den del af fredskovsparcellen 596/40, som går fra 10,2 km afmærkningen til parcellens vestligste afgrænsning, idet arbejdets omfang nærmere aftales med Aabenræa Statsskovdistrikt og Sønderjyllands amt samt Helge Laursen og Steen Ruwald.

I medfør af lov om naturbeskyttelse, § 66, bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

S.A. Koustrup

/ha

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

Kontor	Reference	Dato	Journalnr
Landskab	HJH	26. oktober 1993	SN 1211/8-0043

Helge Laursen
Fjordvejen 107a
Rønshoved
6340 Kruså

Vedr. Deres klage over fredningsnævnets afgørelse af 12. maj 1993 om evt. genskabelse af udsigt over Munkemøllefredningen fra 1930.

Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt har på Sønderjyllands Amts anmodning ved afgørelse af 12. maj 1993 henstillet til amtet at udføre rydningsarbejde på den del af fredskovsparcellen 596/40 (ved brev af 19. juli rettet til 556/40), ..., idet arbejdets omfang nærmere aftales med Aabenraa Statsskovdistrikt og Sønderjyllands Amt samt Helge Laursen og Steen Ruwald.

Denne afgørelse har De ved brev af 16. juni 1993 indbragt for Naturklagenævnet, der - som tidligere meddelt - har videresendt klagen til Skov- og Naturstyrelsen til afgørelse.

Uagtet amtets anmodning til fredningsnævnet er foranlediget af Deres henvendelse af 28. juni 1993 til Bov Kommune - videresendt den 29. til amtet -, må Deres klage afvises, idet De ikke er klageberettiget. Dette fremgår af Naturbeskyttelseslovens § 86, der fastsætter kredsen af klageberettigede. I forarbejderne til bestemmelsen er anført: "Naboer og andre, som har en individuel interesse uden at være ansøgere, vil ikke være klageberettigede."

Da fredningsnævnets afgørelse ikke er indbragt for Naturklagenævnet af andre betyder dette, at nævnets afgørelse står ved magt i uændret form - bortset fra rettelse af parcelnumre ved brev af 19. juli 1993.

.. 2

Postadresse	Telefon	Telex	Telefax
Haraldsgade 53 2100 København Ø	39 27 20 00	21 485 NATURE DK	39 27 98 99

Skov- og Naturstyrelsens afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder.

Det kan tilføjes, at styrelsen, i overensstemmelse med amtets opfattelse ikke finder, at der er hjemmel i kendelsen til at pålægge ejeren at fjerne selvsåede træer og buske."

Med venlig hilsen

Jørgen Helk

Kopi til orientering:

- Steen Ruwald, Munkemølle 4, 6340 Kruså
- Bov Kommune
- Sønderjyllands Amt (j.nr. 8-70-53-1-503-5-92)
- Danmarks Naturfredningsforening
- DN's lokalkomiteé v/ Thomas Dohn,
Rønsdamvej 6, 6330 Padborg
- Aabenraa Statsskovdistrikt (j.nr. 321/Åb)
- Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt (j.nr. 19/93)
- nævnsakter vedlagt.

6 OKT. 1994

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT
Dommerkontoret, Nørregade 31,
6270 Tønder. - Telf. 74 72 22 05.

REG. NR. 243.00

Den 4. oktober 1994 foretog formanden, dommer S.A. Koustrup, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 52/94

Ansøgning fra Steen Ruwald, Munkemølle, Krusaa, om tilladelse til at opsætte et skur til får på matr.nr. 31 Hokkerup, Holbøl, Bov kommune.

- Munkemøllefredningen -

Der fremlagdes skrivelse af 3. oktober 1994 med bilag fra Sønderjylland amt, Landskabskontoret - j.nr. 8-70-51-4-503-7-94.

Det fremgår af sagen, at der søges om tilladelse til et læskur på ca. 16 m², der opstilles på adressen Munkemøllevej 4, Kruså.

Fåreholdet er led i en genopretning af engen ved Munkemølle gennem afgræsning. Der er for tiden 8 får, som i dårligt vejr har behov for at kunne søge ly.

Det er oplyst, at amtet allerede har meddelt dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3 og § 15, og skurets placering er fastlagt af amtet.

Fredningsnævnets afgørelse:

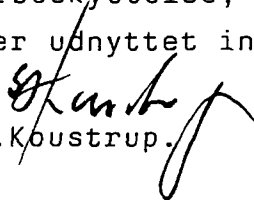
Da det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, meddeler nævnet herved tilladelse til det ansøgte i medfør af naturfredningslovens § 50 på vilkår, at læskuret fjernes, hvis det ikke

12118-0243

8

længere anvendes i forbindelse med afgræsning af Munkemølleengen.

I medfør af lov om naturbeskyttelse, § 66, bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

S.A. Koustrup.

/ha

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands amt, Dommerkontoret, Nørregade 31, 6270 Tønder**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Modtaget i
Skov- og Naturvarelsen

Dommerkontoret, Nørregade 31,

12. Marts 1997

6270 Tønder.

Telf. 74 72 22 05.

REG. NR 0243.00.

Den 10. marts 1997 behandlede formanden, dommer S.A. Koustrup, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 6/97   *Ansøgning fra Steen Ruwald, Kruså, om*
jfr. jr.nr. 168/83   *forlængelse af tilladelse til at op-*
stille en vandturbine ved Munkemølle-
dammen, Rønshoved, på matr.nr. 88
Bækken, Gråsten kommune.

§ 50

Der fremlagdes ansøgning af 8. februar 1997 fra Steen Ruwald samt skrivelse af 4.d.m. fra Sønderjyllands amt, Miljøområdet, j.nr. 9-70-51-3-503-1-97.

Det fremgår af sagen, at opstillingen er sket i forbindelse med en landvæsensag fra 1983.

Tilladelsen, der er forlænget et par gange, udløber den 31. d.m.

Det fremgår af den tidligere sag, at tilladelsen er gældende, så længe der foreligger en godkendelse fra fredningsmyndigheden, samt at der skal udbetales erstatning, såfremt myndigheden kræver turbinen fjernet, eller såfremt effekten svækkes ved opsætning af en fisketrappe i tiden indtil den 31. december 1998.

Amtet har oplyst, at det er af væsentlig betydning for miljøkvaliteten i vandløb, at fiskenes frie vandring til gyde- og yngleområderne sikres samtidig med, at også smådyrsfaunaens spredningsmuligheder forbedres igennem etablering af fiskepassage og vandløbsrestaurering, samt at det er amtets umiddelbare opfattelse, at vandkvaliteten og

Miljø- og Naturministeriet
Skov- og Naturvarelsen
Jr. SN 1996 - 1211/8-0001
Akt nr 12

PK

forholdene iøvrigt - i det pågældende vandløb - er af en sådan beskaffenhed, at spørgsmålet om fiskepassage bør overvejes nøjere.

Amtet har herefter foreslået, at forlængelsen kun sker til den 31. december 1998, idet man i den mellemliggende periode vil foretage en vurdering af, om der skal anlægges en fiskepassage ved opstemningen ved Munkemølle.

Fredningsnævnets afgørelse:

Da der ikke er oplyst forhold, som taler imod en forlængelse, meddeler fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 tilladelse til bibeholdelse af vandturbinen med frist til 1. juli 1999, idet der herved er en frist på 6 måneder udover den dato, hvor der skal udredes erstatning for en fjernelse.

S.A. Koustrup

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheden. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands amt, Dommerkontoret, Nørregade 31, 6270 Tønder**, der videresender klage til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, tlf. 73 42 41 21, fax. 74 42 41 23

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

REG. NR. 0243.004 MRS. 1999

Den 18. marts 1999 kl. 11.30 afholdt **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt** møde ved Munkemølle på ejendommen matr.nr. 88 Bækken, med formanden, dommer Claus Kejser, det amtsrådsvalgte medlem Thomas Lauritzen, Christiansfeld, og det kommunalvalgte medlem Hans Dall, Gråsten.

Der foretoges:

J.nr. 63/1998:

Ansøgning fra Steen Ruwald om tilladelse til fortsat opstilling af en turbine ved Munkemølle, ejendommen matr.nr. 88 Bækken, Rinkeas, Gråsten kommune.

- § 50 -

For Sønderjyllands Amt mødte Hans Nielsen.

For Gråsten kommune mødte kommuneingeniør Svend Dall.

For Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité mødte Thomas Dohn.

For Gråsten Statsskovdistrikt mødte skovrider Inge Gillesberg og skovfoged Carsten Nielsen.

Ansøgeren var til stede.

Formanden bemærkede, at ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 5. maj 1930, hvorefter den "skal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse", og redegjorde kort for baggrunden for sagen under henvisning til Naturklagenævnets afgørelse af 19. august 1997. Formanden nævnte, at ansøgningen om dispensation oprindeligt var sendt til Naturklagenævnet, men at sagen efter telefonsamtaler med

Skov- og Naturstyrelsen

12/18-0001

36

Naturklagenævnet og ansøgeren behandles af Fredningsnævnet som 1. instans.

Inge Gillesberg redegjorde for Statsskovdistriktet's indstilling og bemærkede, at Distriktet ejer arealet. Myndighederne kan være interesseret i et naturgenopretningsprojekt, hvor f.eks. opstemningen fjernes. Broen over slugten er imidlertid piloteret på egepæle, og dette vil give begrænsninger i et genopretningsprojekt. For tiden er det nok vanskeligt at finde midler til gennemførelse af et sådant projekt, og under disse omstændigheder har Statsskovdistriktet ikke nogen indvendinger mod en midlertidig forlængelse af dispensationen, dog på vilkår, at ansøgeren ikke må foretage nogen nye investeringer i turbinen, hvis den f.eks. går itu. Afhængigt af denne dispensationssags udfald, vil ansøgerens lejekontrakt med Skovdistriktet kunne forlænges.

Hans Nielsen oplyste, at Munkemøllebækken i regionplanen er målsat som gydevand, og man har konstateret, at der er fisk i bækken. Der er en vis okkermængde i bækken, men fisk lever udmærket. Fiskenes frie vandring til gyde- og yngleområder i bækken vil dog kræve, at man laver en fiskepassage, og et projekt herom foreligger ikke for tiden.

Thomas Dohn bemærkede, at Naturfredningsforeningen kan nære en bekymring for den fri passage og mener, at man må tage i betragtning, at bækken som nævnt er målsat som gydevand. Foreningen vil dog næppe modsætte sig en forlængelse på de vilkår, der er anført fra Skovdistriktet.

Ansøgeren havde lejlighed til at udtale sig.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Efter det oplyste foreligger der for tiden ingen projekter til etablering af en fiskepassage. Under disse omstændigheder og efter det i øvrigt fremkomne finder Nævnet ikke, at det strider mod fredningens formål at imødekomme ansøgningen ved

en midlertidig forlængelse af tilladelsen til opstilling af turbinen.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 meddeler Nævnet herefter en sådan tilladelse. Tilladelsen udløber den 1. juli 2004, og eventuel ansøgning om forlængelse af tilladelsen til opstillingen skal være Nævnet i hænde inden nævnte dato. Dispensationen er ikke til hinder for, at Sønderjyllands Amt / Skov- og Natur-styrelsen inden nævnte frist's udløb fremsætter forslag om naturgenopretning, etablering af fiskepassage eller lignende, der indebærer fjernelse af turbinen og forelægger sådanne forslag for Fredningsnævnet til vurdering i relation til fredningskendelsen. Det er endvidere et vilkår, at ansøgeren ikke foretager ny-investeringer vedrørende turbinen uden godkendelse fra Statskovdistriktet.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder.

Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg tlf. 7342 4121 fax 7442 4123

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

12 AUG. 2004

SCANNET

Den 9. august 2004 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 27/2004

L.S.

Ansøgning fra Steen Ruwald om dispensation til fortsat opstilling af en vandturbine ved Munkemølle, matr.nr. 88 Bækken, Gråsten kommune.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 16. juni 2004 fra Steen Ruwald og skrivelse af 24. juni 2004 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Miljøområdet, j.nr. 8-56-32-2-04. Endvidere fremlagdes skrivelse af 1. juli 2004 fra Gråsten Statsskovdistrikt.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Hans Jørn Bollmann, har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 5. maj 1930, hvorefter den skal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse. Der har tidligere været meddelt dispensationer til opstilling af turbinen, senest den 18. marts 1999.

Det fremgår af Amtets skrivelse, at der bl.a. efter undersøgelse af vandkvaliteten er al mulig grund til at skaffe passagemuligheder i vandløbet, så bl.a. havørreder fra Flensborg fjord kan få adgang til de gode gydemuligheder i vandløbet. Amtet er indstillet på, at der meddeles dispensation, men at denne gøres tidsbegrænset med samme vilkår som sidst.

Gråsten Statsskovdistrikt har givet udtryk for samme holdning. Det er oplyst, at opsigelsesvarslet ved en kontraktsforlængelse fortsat vil blive på ½ år.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Efter de foreliggende oplysninger er der for tiden ikke noget projekt til etablering af en faunapassage. På den baggrund og efter det i øvrigt foreliggende finder Nævnet ikke, at det er i strid med fredningens formål at imødekomme ansøgningen om en midlertidig forlængelse af tilladelsen til opstilling af vandturbinen.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler Nævnet herefter denne tilladelse. Tilladelsen udløber den 1. juli 2009 og eventuel ansøgning om forlængelse af tilladelsen skal være Nævnet i hænde inden denne dato. Dispensationen er ikke til

2001-1211/8-555
63

hinder for, at Sønderjyllands Amt/Skov- og Naturstyrelsen inden den nævnte frist's udløb fremsætter forslag om naturgenopretning, etablering af fiskepassage eller lignende, der indebærer fjernelse af turbinen og forelægger sådanne forslag for Fredningsnævnet til vurdering i relation til fredningsbestemmelserne. Det er endvidere et vilkår, at ansøger ikke foretager ny-investeringer vedrørende turbinen uden godkendelse fra Statsskovdistriktet.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
SCANNET 30 MRS. 2006

Den 28. marts 2006 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 5/2006

Ansøgning fra Niels Roving om forlængelse af dispensation til naturlejrplads på matr.nr. 125 Høkkerup, Holbøl, Bov kommune.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 3. marts 2006 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Planafdelingen, j.nr. 06/2082.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Edmund Mogensén, har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 5. maj 1930 om fredning af Munkemølleslugten. Formålet med fredningen er at bevare området i dets nuværende tilstand. Arealet må ikke forringes ved bebyggelse, og den eksisterende beplantning skal bevares. Fredningsnævnets samtykke kræves til enhver forandring i arealet.

Det er oplyst, at ansøgeren siden 1989 har haft dispensation til at benytte et 540 m² stort areal til primitiv overnatningsplads. Den seneste dispensation blev givet den 23. december 1993 og udløb 1. januar 2000. I 1999 blev der ansøgt om forlængelse. Denne ansøgning ses ikke forelagt Nævnet.

Sønderjyllands Amt har indstillet, at der meddeles dispensation på de hidtil gældende vilkår.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Da det ansøgte ikke kan antages at stride mod fredningens formål, meddeler Nævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til naturlejrplads på matr.nr. 125 Høkkerup, Holbøl. Dispensationen udløber den 1. januar 2011 og gives på de hidtidige vilkår, således at der kun må ske teltning med mindre telte.

Dispensationen kan ikke antages at være i strid med de forpligtelser, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejser

SNS-121-0058
1

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
E-mail:
esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

9. oktober 2012
Fredningssag 43/2012

J. nr.: 43/2012: Ansøgning om tilladelse til at beholde en naturlejrplads på ejendommen matr. nr. 125 Hokkerup, Holbøl..

Fredningsnævnet har gennem Aabenraa Kommune modtaget en ansøgning fra Plys og Niels Rousing, Fjordvejen 113, 6300 Gråsten, om forlængelse af en dispensation til at beholde en naturlejrplads på ejendommen matr. nr. 125 Hokkerup, Holbøl.

Ejendommen matr. nr. 125 Hokkerup, Holbøl, er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse afsagt den 5. maj 1930 om fredning af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Det fremgår af fredningskendelsen, at den fredede ejendom

”skal forblive henliggende i sin nuværende Skikkelse og saaledes, at det fredede Areal ikke maa afdrives og ikke maa forringes ved Bebyggelse, ved Hugst i den paa Arealet staaende Beplantning eller paa nogen som helst anden Maade. Nævnets Samtykke udkræves til enhver Forandring i Arealet, dog maa Hugst i Beplantningen finde sted efter Anvisning af den tilsynsførende Skovrider for Aabenraa Amt...”

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles Plys og Niels Rousing forlængelse af dispensationen til at beholde naturlejrpladsen på ejendommen.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 21. september 2012, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Plys og Niels Rousing en tidsubegrænset dispensation til naturlejrpladsen, dog på de vilkår, der fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Fredningsnævnet for Sønderjyllands amt meddelte den 28. marts 2006 Niels Rousing dispensation til indtil udgangen af 2010 at bibeholde en naturlejrplads på ejendommen matr. nr. 125 Hokkerup, Holbøl på vilkår, at der kun måtte ske teltning med mindre telte. Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at Niels Rousing i 1989 fik dispensation gældende indtil den 23. december 1993 til at benytte et 540 m² stort areal på ejendommen til en primitiv overnatningsplads, og at denne

dispensation efterfølgende blev forlænget til udløb den 1. januar 2000, samt at Niels Rousing i 1999 ansøgte om forlængelse af tilladelsen, men at denne ansøgning ”ikke ses forelagt Nævnet”.

Aabenraa Kommune har med brev af 15. august 2012 sendt Fredningsnævnet en ansøgning fra Plys og Niels Rousing om dispensation uden tidsbegrænsning til at beholde naturlejrpladsen. Det fremgår af kommunens brev, at besøgstallet på pladsen ligger på omkring 400 overnatninger pr. år.

Aabenraa Kommune har herefter anført i brevet, at Aabenraa Kommune er positivt indstillet overfor ansøgningen, og at kommunen under forudsætning af, at der stilles de sædvanlige vilkår for dispensationen, vil anbefale, at der meddeles en ny dispensation uden tidsbegrænsning.

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev af 14. september 2012 til Fredningsnævnet oplyst, at foreningen ikke har nogen indvendinger imod en tilladelse til at bibeholde en naturlejrplads på arealet.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse den 21. september 2012.

I besigtigelsen deltog Plys og Niels Rousing, for Naturstyrelsen, Det åbne Land, Ribe, naturgeograf Jørgen Clausen, for Aabenraa Kommune, Hella Klindt Hünersen og for Friluftsrådet Sonny Andersen.

Fredningsnævnets formand oplyste under besigtigelsen, at Fredningsnævnet gennem Aabenraa Kommune har modtaget en ansøgning fra Plys og Niels Rousing, Fjordvejen 113, 6300 Gråsten, om forlængelse af en dispensation til at beholde en naturlejrplads på ejendommen matr. nr. 125 Hokkerup, Holbøl. Ejendommen matr. nr. 125 Hokkerup, Holbøl, er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 5. maj 1930 om fredning af Terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord. Det fremgår af fredningskendelsen, at den fredede ejendom

”skal forblive henliggende i sin nuværende Skikkelse og saaledes, at det fredede Areal ikke maa afdrives og ikke maa forringes ved Bebyggelse, ved Hugst i den paa Arealet staaende Beplantning eller paa nogen som helst anden Maade. Nævnets Samtykke udkræves til enhver Forandring i Arealet, dog maa Hugst i Beplantningen finde sted efter Anvisning af den tilsynsførende Skovrider for Aabenraa Amt...”

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles Plys og Niels Rousing forlængelse af dispensationen til at beholde naturlejrpladsen på ejendommen.

Plys Rousing oplyste, at naturlejrpladsen er tænkt som en enkel og primitiv overnatningsplads uden anlæg af nogen art. Den benyttes navnlig af turister, der går langs Flensborg Fjord ad Gendarmstien. Der har i år - indtil den 21. september 2012 - overnattet i alt 379 gæster på pladsen.

Sonny Andersen anførte, at Friluftsrådet kun kan anbefale, at der meddeles en tidsbegrænset dispensation til at bibeholde naturlejrpladsen.

Landskabsarkitekt Hella Klindt Hünersen henviste til Aabenraa kommunes udtalelse.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, fra en fastsat fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Plys og Niels Rousings ejendom ligger i det fredede område ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Det er formålet med fredningen af Munke Mølle at bevare de fredede arealer i tilstanden ved fredningens gennemførelse.

Naturlejrpladsen på Plys og Niels Rousings ejendom er beskeden og uden særlige indretninger. Lejrpladsen har været benyttet til et begrænset antal overnatninger årligt siden etableringen i 1989. Benyttelsen af arealet, hvor lejrpladsen er etableret, har ikke påvirket det fredede område.

Under disse omstændigheder vurderer Fredningsnævnet, at det ikke strider mod formålet med fredningen af arealerne omkring Munke Mølle at meddele Plys og Niels Rousing en tidsbegrænset dispensation til at benytte arealet til naturlejrplads. Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Plys og Niels Rousing en tidsbegrænset dispensation til at bibeholde naturlejrpladsen på vilkår,

at naturlejrpladsen skal holdes inden for det areal, der er påvist under besigtigelsen,

at pladsen alene må benyttes til teltning med mindre telte,

at der ikke i forbindelse med pladsen må opføres og drives salgsboder,

og

at der skal ske reetablering af terrænet senest 3 måneder, efter at pladsen nedlægges.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Adressaten for afgørelsen,
ejer af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, c/o Retten i Esbjerg, Dokken 1, 6700 Esbjerg, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f. eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast til partshøring.

Såfremt bibeholdelse af naturlejrpladsen kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 9. oktober 2012

Margit Ø. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Plys og Niels Rousing, Fjordvejen 113, 6300 Gråsten.
Naturstyrelsen Sønderjylland, sdj@nst.dk
Det åbne Land, Naturstyrelsen, Ribe, rib@nst.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Aabenraa Kommune, Naturgruppen, natur@aabenraa.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, kleis@greenmail.dk
Friluftsrådet Sønderjylland, soenderjylland@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Aabenraa, arne1864@bbsyd.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk, aabenraa@dof.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, famham@live.dk

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

6. november 2015
FN SJS 32/2015

J. nr.: FN SJS 32/2015: Ansøgning fra Henry Bjerg Jensen om lovliggørende dispensation til ændring af tagbelægningen, etablering af nye og større vinduer, udnyttelse af overetagen, opførelse af overdækket areal på 37,8 m² til brug for skraldespande, cykler, brændsel m.m på ejendommen Munkemøllevej 6, 6300 Gråsten, matr. nr. 1, Bækken, Rinkenæs.

Fredningsnævnet har den 18. august 2015 modtaget en ansøgning fra Sønderborg Kommune på vegne Henry Bjerg Jensen om lovliggørende dispensation til ændring af tagbelægningen, etablering af nye og større vinduer, udnyttelse af overetagen, opførelse af overdækket areal på 37,8 m² til brug for skraldespande, cykler, brændsel m.m på ejendommen Munkemøllevej 6, 6300 Gråsten, matr. nummer 1, Bækken, Rinkenæs.

Ejendommen matr. nr. 1, Bækken, Rinkenæs er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse afsagt den 5. maj 1930 om fredning af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele lovliggørende dispensation til ændringen af tagbelægningen og til opførelsen af et overdækket areal på 37,8 m² som beskrevet under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse". Fredningsnævnet har for så vidt angår de nye og større vinduer i tagetagen besluttet, at meddele en delvis dispensation således, at vinduespartierne skal reduceres i størrelse med frist til udbedring den 1. april 2016.

Sagens baggrund

Det fremgår af fredningskendelsen, at den fredede ejendom

"skal forblive henliggende i sin nuværende Skikkelse og saaledes, at det fredede Areal ikke maa afdrives og ikke maa forringes ved Bebygelse, ved Hugst i den paa arealet staaende Beplantning eller paa nogen som helst anden Maade. Nævnets Samtykke udkræves til enhver Forandring i Arealet, dog maa Hugst i Beplantningen finde sted efter Anvisning af den tilsynsførende Skovrider for Aabenraa Amt..."

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 22. oktober 2015, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I besigtigelsen deltog formanden, retspræsident Margit Ø. Laub, Esbjerg, det ministerudpegede medlem Kjeld Thamdrup, Ribe, det kommunalt udpegede medlem Ole Wandahl Stenshøj, ansøger Henry Bjerg Jensen, Carsten Rasmussen fra Sønderborg Slot og Jane Frellesen og Christina Pontoppidan på vegne Sønderborg Kommune.

Fredningsnævnet formand redegjorde for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Henrik Bjerg Jensen redegjorde for ansøgningen og oplyste, at han købte ejendommen i 2005. Han fik ejendommen renoveret i 2006/2007 og havde i den forbindelse bistand af en arkitekt. Han gik ud fra, at denne sørgede for at indhente de nødvendige tilladelser, hvilket tilsyneladende ikke er sket. Tidligere var taget beklædt med eternittag med 2 mindre ovenlysvinduer. De nuværende sprosser-vinduer i stueplan var isat, da han overtog ejendommen i 2005. Det skur, han har opsat til brug for skraldespande, er placeret på ejendommens ene gavl og er ikke umiddelbart synlig fra vandsiden. Tidligere stod der en olietank, brænde og andet skrammel det pågældende sted. Det er nu gemt, og taget på skuret er udført i det samme materiale som taget på hovedbygningen.

Fredningsnævnets formand oplyste, at Fredningsnævnet ikke har kompetence til at behandle spørgsmålet om udvidelse af boligarealet på 1. sal, da bygningen ikke er udvidet.

Christina Pontoppidan oplyste, at valget af tagmateriale har forbedret ejendommens udseende, og at zinktaget med tiden vil falde godt ind i omgivelserne. De store vinduespartier i tagarealet er for dominerende og harmonerer ikke med vinduerne i stueplan. De små vinduer, der er placeret over de større vinduer bør derfor fjernes.

Jane Frellesen og Carsten Rasmussen tilsluttede sig Pontoppidans bemærkninger.

Der var ingen bemærkninger til skuret. Alle var enige om, at der var tale om en god placering, og at der er sket en forbedring af forholdene i forhold til tidligere. Skuret faldet godt ind i området og matcher hovedbygningen fint.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne men det er en forudsætning for en dispensation, at gennemførelsen af aktiviteten ikke strider mod formålet med fredningen.

Ejendommen ligger i det fredede område ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Det er formålet med fredningen af Munke Mølle, at bevare de fredede arealer i tilstanden ved fredningens gennemførelse.

Fredningsnævnet finder, at ændringen af tagbeklædningen er en væsentlig forandring af ejendommens udseende. Ændringen påvirker imidlertid ikke oplevelsen af det fredede landskab i negativ

retning. Fredningsnævnet finder endvidere, at opførelsen af skuret på 37,8 m² heller ikke påvirker oplevelsen af det fredede landskab i negativ retning.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, lovliggørende dispensation til ændringen af tagbelægningen og til opsætningen af et skur på 37,8 m².

Fredningsnævnet finder i overensstemmelse med Sønderborg kommunes betragtninger, at størrelsen på vinduerne i tagfladen er for store. Det indebærer, at de påvirker oplevelsen af det fredede område i en sådan grad, at der skal ske en reduktion som foreslået af kommunen. De små vinduespartier, der er placeret over de større vinduer på ejendommens 3 tagflader, skal således fjernes. Ændringen skal foretages inden den 1. april 2016.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk
Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 6. november 2015

Margit Ø. Laub
Formand

Denne afgørelse er sendt til:

Henry Bjerg Jensen, info@henrybjerg.dk

Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk
Miljøministeriet Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk, sofha@nst.dk, sdj@nst.dk, raf@nst.dk
Kulturarvsstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, soenderborg@dn.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, famham@live.dk
Dansk Ornitologisk Forening, soenderborg@dof.dk, jorn.vinther.sorensen@gmail.com
Friluftsrådet/Sønderjylland, soenderjylland@friluftsradet.dk
Friluftsrådet/Sønderborg, ecmatzen@privat.dk
Sønderborg Provsti, soenderborg.provsti@km.dk

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

9. december 2016 • J.nr.: NMK-522-00314 • KlageID: 90193 • Ref.: RIFLI-Natur- og Miljøklagenævnet

AFGØRELSE

i sag om lovliggørende dispensation til at beholde tagbelægning på bolig inden for fredning af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 50, stk. 1 (fredningsdispensation).

Natur- og Miljøklagenævnet ændrer afgørelse af 6. november 2015 fra Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig del, således at der meddeles dispensation fra fredningen af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord til bibeholdelse af samtlige isatte vinduer på tagfladerne af boligen beliggende matr. nr. 1 Bækken, Rinckenæs.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 28. september 2016 om naturbeskyttelse

² Lovbekendtgørelse nr. 1205 af 28. september 2016 om Natur- og Miljøklagenævnet

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af arkitekt Andreas Steinicke, på vegne af ejendommens ejer.

Klagen vedrører den del af afgørelsen, som fastslår, at der ikke meddeles lovliggørende dispensation til bibeholdelse af 3 små vinduespartier, der i dag er placeret over de større vinduer på ejendommens 3 tagflader, hvorfor der inden en fastsat frist skal ske lovliggørelse af forholdet.

I klagen gøres navnlig gældende, at fredningsnævnets afgørelse er ubegrundet.

Sagens oplysninger

Sagen omhandler ejendommen matr. nr. 1 Bækken, Rinkenæs, der er en beboelsesejendom på knap 2000 m² med en bolig på 195 m² (bebygget areal). Ejeren af ejendommen har søgt om lovliggørende dispensation til en foretaget ændring af boligens tagbelægning fra eternit til zink, etablering af nye og større vinduer, udnyttelse af overetagen samt opførelse af overdækket areal på 37,8 m² til brug for skraldespande, cykler, brændsel mv. på ejendommen.

Ejendommen ligger ca. 40 m fra Flensborg Fjord og er tillige omfattet af naturbeskyttelseslovens § 15 (strandbeskyttelseslinje).

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 5. maj 1930 om fredning af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Ifølge fredningskendelsen skal det fredede areal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse og således, at det ikke må afdrives og ikke må forringes ved bebyggelse, ved hugst i den på arealet stående beplantning eller på nogen som helst anden måde. Fredningsnævnets samtykke kræves til enhver forandring i arealet, dog må hugst i beplantningen finde sted efter anvisning af den tilsynsførende skovrider for det tidligere Aabenraa Amt.

Sagsforløb

Fredningsnævnet holdt den 22. oktober 2015 besigtigelse i sagen med deltagelse af klager samt repræsentanter fra hhv. Sønderborg Kommune og Sønderborg Slot.

Klager oplyste ved besigtigelsen bl.a., at han købte ejendommen i 2005 og fik den renoveret i 2006/2007. Huset havde dengang eternittag med 2 mindre ovenlysvinduer. De nuværende sprosser-vinduer i stueplan var isat, da han overtog ejendommen i 2005.

Sønderborg Kommune tilkendegav ved besigtigelsen, at valget af tagmateriale har forbedret ejendommens udseende, og at zinktaget med tiden vil falde godt ind i omgivelserne. Kommunen fandt derimod at de store vinduespartier i tagarealet er for dominerende og ikke harmonerer med vinduerne i stueplan. Ifølge kommunens opfattelse bør 3 små vinduer, der er placeret over 3 større vinduer, derfor fjernes. Repræsentanten fra Sønderborg Slot tilsluttede sig kommunens bemærkninger.

Afgørelsen

Fredningsnævnet meddelte i afgørelse af 6. november 2015 lovliggørende dispensation fra fredningen til ændringen af tagbelægningen og til opførelsen af det overdækkede areal.

Fredningsnævnet har anmodet daværende Naturstyrelsen om teknisk bestand til sagen. Naturstyrelsen har i forbindelse hermed oplyst, at styrelsen den 14. august 2015 har modtaget en ansøgning om dispensation efter reglerne om strandbeskyttelseslinjen. I forhold til fredningskendelsen har Naturstyrelsen oplyst, at ansøgningen ikke gav styrelsen anledning til bemærkninger.

For så vidt angår de nye og større vinduer i tagetagen besluttede fredningsnævnet at meddele en delvis dispensation således, at vinduespartierne skal reduceres i størrelse. Reduktionen skal ske ved, at 3 små vinduespartier, der i dag er placeret over 3 større vinduer på ejendommens tagflader, skal fjernes. Der blev fastsat en frist for udbedring til den 1. april 2016.

Af fredningsnævnets afgørelse fremgår det, at nævnet finder, at ændringen af tagbeklædningen er en væsentlig forandring af ejendommens udseende. Nævnet finder imidlertid ikke at ændringen påvirker oplevelsen af det fredede landskab i negativ retning, og meddeler på den baggrund lovliggørende dispensation til bl.a. ændringen af tagbelægningen. Af afgørelsen fremgår også, at nævnet samtidig finder, at størrelsen på vinduerne i tagfladen er for store, hvilket indebærer, at de påvirker oplevelsen af det fredede område i en sådan grad, at der skal ske en reduktion som foreslået af Sønderborg Kommune.

Klagen

Klager gør navnlig gældende, at fredningsnævnets særlige krav til vinduesudformningen er ubegrundet.

I klagen oplyses, at der i forbindelse med valget af zink til den nye tagbelægning er gjort en stor indsats og foretaget mange overvejelser. Det er tilstræbt at udføre tagdækningen således, at den falder mest mulig ind i terræn og helhed, uden virke skæmmende eller reflekterende. Inddækning af tagvinduerne er udført af zinkmateriale, svarende til den zink, der er anvendt på taget. Taget er endvidere udført håndværksmæssigt korrekt, og der er anvendt 1100 blikkenslagertimer på opgaven.

Ifølge klagers opfattelse har den nye tagbelægning forbedret ejendommens udseende. Det anføres i den forbindelse bl.a., at både tag og vinduer falder godt ind i omgivelserne og udgør en smuk helhed. Klager mener ikke, at vinduerne er skæmmende eller reflekterende overfor omgivelserne, og anfører, at man skal tæt på huset for at opfatte vinduesformaterne. Derudover bemærkes, at vinduerne ved almindelig besigtigelse fra skel, strand eller vand ikke påvirker oplevelsen af det fredede område i negativ retning, idet tag og vinduer udgør en helhed i materialesammensætning og udformning.

I forhold til vinduernes betydning for boligen anfører klager bl.a., at de små og store vinduer også indvendigt fremstår som en helhed, og at lysindfaldet i tagetagen er godt disponeret og udgør en æstetisk helhed. Hvis de små vinduer bliver fjernet, vil rummet, ifølge klagers opfattelse, fremstå med forkert placering af de store vinduer i den nederste del af loftfladerne, idet dagslystilgangen så kun vil komme i den allernederste del, mens den øverste del vil fremstå uden dagslystilgang og forekomme mørkt og utiltalende.

I klagen oplyses endvidere, at det vil have store konsekvenser at fjerne de små vinduer, idet store dele af tagfladen vil skulle udskiftes. Dette vil bl.a. medføre, at der kommer stor forskel i patineringen mellem det gamle og det nye zink, hvilket vil virke skæmmende på huset og på det fredede areal som helhed.

I forhold til fredningskendelsens tekst om at den samlede fredede ejendom skal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse, samt at arealet ikke må forringes med bebyggelse eller ændring i beplantning, anfører klager, at det nye tag med de nuværende vinduer ikke ændrer på, at ejendommen forbliver henliggende. Klager anfører, at selve huset ikke er fredet, og finder det derfor ubegrundet, at fredningsnævnet stiller særlige krav til vinduesudformningen.

Klager finder ikke, at der er fagligt grundlag for at kræve de små vinduer fjernet, men mener derimod, at der er tale om en individuel og subjektiv opfattelse, og at det er forkert af fredningsnævnet at kræve denne ændring af husets udseende.

Øvrige bemærkninger

Fredningsnævnet har i anledning af klagen henholdt sig til begrundelsen i afgørelsen og har ikke yderligere at tilføje.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat eller foreslået fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Videre afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan efter stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Ejendommen i den aktuelle sag er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 5. maj 1930 om fredning af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord.

Ifølge fredningskendelsen skal det fredede areal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse og således, at det ikke må afdrives og ikke må forringes ved bebyggelse, ved hugst i den på arealet stående beplantning eller på nogen som helst anden måde. Nævnets samtykke kræves til enhver forandring i arealet, dog må hugst i beplantningen finde sted efter anvisning af den tilsynsførende skovrider for det tidligere Aabenraa Amt.

I den aktuelle sag er der ansøgt om lovliggørende dispensation fra fredningen til bl.a. at beholde en udført ændring af taget på ejendommens bolig.

Spørgsmålet om, hvorvidt dispensation til et allerede gennemført projekt bør meddeles, skal som udgangspunkt behandles, som om indgrebet ikke havde fundet sted.

Det er Natur- og Miljøklagenævnets vurdering, at fredningens bestemmelser om, at det fredede areal skal "forblive henliggende i sin nuværende skikkelse og således, at det ikke må afdrives og ikke må forringes ved bebyggelse, ved hugst i den på arealet stående beplantning eller på nogen som helst anden måde", ikke er til hinder for, at der efter en konkret vurdering kan meddeles dispensation til bygningsmæssige ændringer.

På baggrund af sagens oplysninger, herunder det fremsendte billedmateriale, finder Natur- og Miljøklagenævnet ikke, at bibeholdelse af de nuværende vinduespartier vil have nævneværdig betydning i forhold til oplevelsen af det fredede område, hvorfor der bør meddeles dispensation til det ansøgte.

Det er herved taget i betragtning, at de øvrige bygningsændringer, som fredningsnævnet har dispenseret til, er markant større end de mindre vinduespartier, klagesagen omhandler.

Natur- og Miljøklagenævnet ændrer som følge heraf afgørelse af 6. november 2015 fra Fredningsnævnet for Syddjylland, sydlig del, således at der meddeles dispensation fra fredningen af terrænet ved Munke Mølle ved Flensborg Fjord til bibeholdelse af samtlige opførte vinduer på tagfladerne af boligen beliggende matr. nr. 1 Bækken, Rinkenæs.

Jeanette Christensen
Kst. ankechef

/

Rikke Flinterup
Sagsbehandler

Afgørelsen er sendt til:

Henry Bjerg Jensen, info@henrybjerg.dk

Andreas Steinicke, as@a-steinicke.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del, esbjerg@domstol.dk, **Sagsnr. FN SJS 32/2015**

Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk, jfri@sonderborg.dk, **Sagsnr. 15/31327**

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, svana@svana.dk, **Sagsnr. NST-4132-540-00354**

Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

11. juli 2023
FN SJS 30/2023

FN SJS 30/2023: Ansøgning fra Sønderborg Kommune på vegne af ejeren af matr.nr. 118, Bækken, Rinkenæs, om lovliggørende dispensation til opført shelter inden for Munkemøllefredningen

Fredningsnævnet har den 2. juni 2023 modtaget en ansøgning fra Sønderborg Kommune på vegne af ejeren af matr.nr. 118, Bækken, Rinkenæs, om lovliggørende dispensation til en opført shelter på ejendommen Fjordvejen 152, 6300 Gråsten, omfattende matr.nr. 118 og 192, Bækken, Rinkenæs, inden for Munkemøllefredningen.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund

Området er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 5. maj 1930 om fredningen af Munkemølle. Fredningens formål er at bevare det eksisterende landskab. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at arealet skal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse. Det må ikke afdrives og ikke forringes ved bebyggelse, ved hugst i den på arealet stående beplantning eller på nogen som helst anden måde.

Det fremgår af ansøgningen, at shelteren måler ca. 3,5 x 3,5 meter og er ca. 1,4 meter høj. Den er opført i træ, mens taget er belagt med tagpap, som igen er belagt med jord/græs/efeu/brombær m.m. En del shelteren er beliggende på matr.nr. 192, Bækken, Rinkenæs, som ejes af Sønderborg Kommune. Kommunen har givet fuldmagt til ejeren af matr.nr. 118 med henblik på, at denne kan ansøge om lovliggørende dispensation.

Kommunen har vurderet, at shelteren medfører en ubetydelig påvirkning af landskabet.

Kommunen har i forhold til Natura 2000 og Bilag IV-arter vurderet, at det ansøgte ikke vil beskadige eller påvirke beskyttede Natura 2000-områder og deres udpegningsgrundlag, ligesom det ansøgte heller ikke vil ødelægge eller beskadige de plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, som er nævnt i habitatdirektivets bilag IV.

På kortet nedenfor ses bygningen markeret med rød cirkel. Det med blå skraverede viser fredningens udstrækning.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Ved brev af 8. juni har fredningsnævnet anmodet FDF Gråsten v/ Henrik Frost, Sønderborg Kommune, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet Sønderborg om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 23. juni 2023.

Der er ikke modtaget bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægges de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at arealet skal forblive henliggende i sin nuværende skikkelse. Det må ikke afdrives og ikke forringes ved bebyggelse.

Ved afgørelse af, om et allerede etableret forhold kan lovliggøres, skal Fredningsnævnet vurdere, hvorvidt der ville være blevet dispenseret hertil, såfremt der var ansøgt herom på forhånd, eller om der i øvrigt er særlige forhold, som kan begrunde en efterfølgende dispensation.

På baggrund af størrelsen og placeringen af shelteren, findes denne alene at udgøre en yderst begrænset påvirkning af landskabet.

På denne baggrund meddeles der dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i parts-høring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 11. juli 2023

Henri Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

FDF Gråsten v/ Henrik Frost

Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk og trte@sonderborg.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, soenderborg@dn.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, soenderborg@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet Sønderborg: soenderjylland@friluftsraadet.dk